

DOSSIER

Gezonde geiten op goed geleide bedrijven

Het is niet zo dat morgen alle geitenhouders met een automatisch voedersysteem zullen werken of hun geiten zullen melken met een robot (als dat laatste überhaupt al mogelijk is), maar toch is het goed eens te kijken naar de technische mogelijkheden. Dat is wat het 4D4F-project over slimme systemen in de geitenhouderij doet. Een tweede artikel gaat over het protocol om het welzijn van

geiten te meten. De geitensector werd van bij het begin nauw betrokken bij beide projecten. Tijdens groepsdiscussies leerden de geitenhouders kijken naar de sterktes en zwaktes van hun bedrijf. Johan Van Waes, die in Zaffelare een bedrijf met 800 melkgeiten runt, was een van de deelnemers aan het welzijnsprotocol.

SLIMME SYSTEMEN IN DE GEITENHOUDERIJ

Steeds vaker vinden sensoren ingang in de veehouderij. Ook in de geitensector worden de bedrijven groter. In dat opzicht wordt het relevant om ook na te denken over slimme systemen voor de geitenhouderij. – Luc Van Dijck

De vraag naar geitenmelk stijgt nog ieder jaar. In Vlaanderen is de productie over de laatste vijf jaar verdubbeld. De goede prijs zit daar natuurlijk voor veel tussen. Anno 2017 zijn er in Vlaanderen tussen 40 en 50 bedrijven met meer dan 500 geiten, waarvan 15 biologische bedrijven. Het gemiddeld aantal dieren ligt tussen 600 en 650. Ook in de geitensector zien we een verdere professionalisering. Bedrijven worden groter en gaan professioneler werken. Uit een Nederlandse enquête uit 2008 bij bedrijven met gemiddeld 580 geiten, bleek dat een voltijdse arbeidskracht 60 uur per week werkt en dat er 1,5 arbeidskrachten werkzaam waren. Van de totale werktijd ging 38% naar melken, 16% naar voeren en 16% werd besteed aan het lammerproces. De moderne geitenboer heeft veel dieren,

moet kwaliteit leveren en hij moet economisch efficiënt zijn. Er is zeker nog winst te maken door de productiviteit te verbeteren. En dan komen we vanzelf bij de slimme technologieën om de veehouder te helpen bij een beter beheer van zijn bedrijfsproces. Die slimme systemen zijn niet exclusief voorbehouden voor andere sectoren zoals bijvoorbeeld akkerbouw of de melkveesector.

Het Europees 4D4F-project over het gebruik van technologie en data om het bedrijfsmanagement te optimaliseren, richt zich niet enkel op melkveehouders maar ook op geitenhouders. "Het is de bedoeling dat de veehouders via allerlei werkvergaderingen en activiteiten nauw bij het project betrokken worden", zegt Stephanie Van Weyenberg van ILVO. "Bedrijven kunnen veel van elkaar leren. Kennisuitwisseling is aangewezen, zeker

wanneer het over dure aankopen gaat. Wat werkt en wat werkt niet? Waaraan moet ik aandacht schenken als ik een aankoop overweeg? Wie zich inschrijft op de website van het project (www.4D4F.eu), vindt al de beschikbare informatie van over heel het Europese netwerk. Er is ook een apart luik voor geitenhouders."

Automatisatie voor dier en stal

Op een recente studiedag voor professionele geitenhouders gaf Jef Aernouts een overzicht van de mogelijkheden die technologie kan bieden in de bedrijven. Het zal niet verbazen dat de meeste van deze technieken ontwikkeld zijn voor en toegepast worden in de melkveehouderij. "De mogelijkheden zijn groot: we kunnen een pak gegevens verzamelen. De hamvraag is hoe we al die informatie nuttig gebruiken en wie dat dan moet gaan

doen. Een belangrijke stap is dat problemen automatisch in beeld komen of dingen vanzelf gebeuren. Hoe kunnen we de systemen beter met mekaar laten communiceren zodat zaken die moeten gebeuren vanzelf gebeuren? Uit een eerdere bevraging bij melkveehouders komt tot uiting dat de meerderheid nieuwe technologieën zoals sensoren, apps of software wel toepasbaar vindt op voorwaarde dat deze nuttig zijn en bijdragen tot arbeidsefficiëntie en betere prestaties. De gegevens moeten leiden tot betere bedrijfskeuzes.”

Wat bestaat er?

Dierherkenning via elektronische oormerken of pootbandjes is in Nederland al meer ingeburgerd dan bij ons. Elektronische registratie van de lammeren bij de geboorte werkt handig en snel en biedt mogelijkheden voor het opslaan van bijkomende informatie, bijvoorbeeld het gewicht. Dit wordt gekoppeld aan andere systemen. Via dierherkenning kan de melkproductie van ieder dier worden opgevolgd. Deze informatie kan men gebruiken in de fokkerij, voor groepsmanagement en voor gezondheidsmonitoring. Dierherkenning kan ook gekoppeld worden aan de selectiepoorten. Dat opent mogelijkheden om de geiten automatisch op te delen in verschillende groepen, om dieren apart te zetten, te insemineren of te wegen. Voor de toekomst wordt gewerkt aan de individuele monitoring van het drinkgedrag en de herkenning van de symptomen van slepende melkziekte. Automatisch voederen van ruw- en krachtvoeder betekent behalve arbeidsbesparing ook rust in de stal. De voerrobot verstrekt voor verschillende groepen een ander rantsoen en kan meerdere keren per dag voer aanbrenghen. Dat geeft niet alleen een hogere voeropname maar geeft aan ranglage dieren een betere kans om ook aan de bak te komen. De krachtvoergifft kan per geit worden aangepast aan het lactatiestadium, de productie en de conditie.

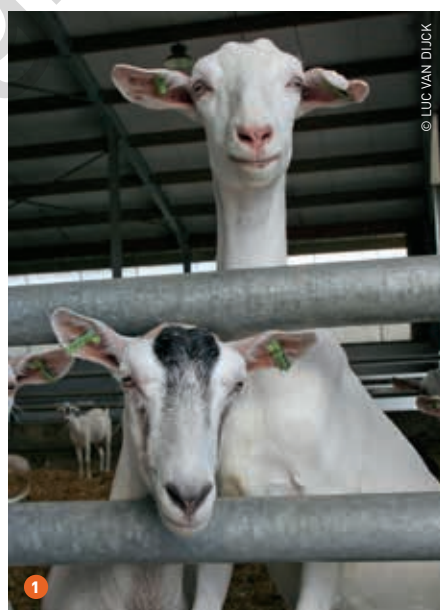
Andere technieken regelen automatisch het stalklimaat. Temperatuur, luchtvochtigheid en luchtkwaliteit, ventilatie en belichting kunnen optimaal ingesteld worden in de geiten- en de lammerstal. Zo kan de gezondheid van de dieren bewaakt worden, maar hier zitten ook voordelen voor het aansturen van de voeropname, het stimuleren van de bronst en voor ammoniakmetingen.

Ten slotte bestaan er diverse managementsystemen, al dan niet gekoppeld aan andere systemen, voor het voeren van de bedrijfsadministratie en -opvolging. Nog een stap verder en reeds in belangrijke mate ingeburgerd bij melkvee zijn bewegingsmelders voor de screening van de bronst en de gezondheid of camera's die de lichaamsconditie scoren.

Variatie geeft inspiratie

Adviseur Wim Govaerts presenteerde zijn analyse van enkele technische en economische kengetallen in de geitenhouderij. Hij keek naar waar efficiëntiewinst mogelijk is en hoe slimme systemen daarbij kunnen helpen. “Het komt erop aan dat je je cijfers kent. Ieder bedrijf kan beter doen. Daar zijn geen grote theorieën voor nodig. Ik kom op veel bedrijven. Ik zie bedrijven met 100 geiten en bedrijven met 5000 melkgeiten op één locatie. Er zijn bedrijven met meerdere productiegroepen. Het percentage geiten in duurmelken gaat van 0 tot 85%. Wat ik zie, is

.....
Automatische systemen laten toe dat de geitenhouder zijn vakmanschap kan toepassen op een grote veestapel.
.....

een heel grote variatie in de bedrijven zowel wat productie, selectie als voederwinning betreft. Het is zaak meer uit de dieren te halen, de betere technieken toe te passen en het beste uit de grond te halen.”

Genetische verbetering

Even een paar cijfers om aan te tonen hoe groot de variatie op de bedrijven is. De melkproductie per geit per dag varieert tussen 1 en 10 liter per dag. Er zijn bedrijven met een gemiddelde bedrijfsproductie van 700 liter per jaar; er zijn bedrijven met gemiddeld 1500 liter per geit. Er zijn bedrijven met geiten, weliswaar in een systeem van duurmelken, die tot 2500 liter per jaar geven en die een levensmelkproductie halen tot 15.000 liter. Op zo een grote verschillen moeten we verstandig inspelen door de beste dieren te detecteren en die in te zetten in de fokkerij met het oog op een genetische verbetering van de geitenstapel. Op grotere bedrijven is daarvoor de inzet van technische middelen nodig. Wie stuurt op liters, moet oppassen voor pensverzuring. In een systeem van duurmelken kunnen sommige dieren gebaat zijn met wat minder zetmeel in het rantsoen om in een goede lichaamsconditie te blijven en niet te vervetten. Ook inzake gehalten zien we een grote variatie. Het eiwitgehalte gaat op jaarbasis van 3 tot 4,5% en het vetgehalte gaat van 3 tot 6,8%. Er zijn

1 Dierherkenning via elektronische oormerken biedt informatie die kan gebruikt worden voor de productie en de fokkerij, voor groepsmanagement en gezondheidsmonitoring. **2** Via dierherkenning wordt de krachtvoergifft in de melkstand aangepast volgens de melkproductie.

Bij duurmelken bespaart de geitenhouder flink op de opfokkosten. Duurmelken vraagt een gerichte productie- en conditiemonitoring.

geiten met een levensproductie vet en eiwit van 1500 kg. Ook die variatie moeten we gebruiken in de fokkerij. Grotere bedrijven kunnen gebaat zijn met de inzet van eigen gekweekte bokken als de voldoende aandacht geven aan de genetische diversiteit. Bovendien zijn die bokken ook afgetest aan het eigen bedrijfssysteem. Maar dat vraagt op grote bedrijven ook een hele inzet van dataverzameling, het werken in groepen en opvolging. Automatische bronstherkenning en selectiepoorten om de bronstige geiten bij een bepaalde bok toe te laten, kunnen hier een hulp zijn.

Voederwinning

Naast de aandacht voor de dieren op stal, moeten we ook aandacht geven aan het land. Ook wat de opbrengst van bijvoorbeeld gras-klover en kuilmaïs betreft, zien we grote verschillen. Zeker voor wie duur eiwit moet aankopen, is het interessant om meer uit de grond te halen. En dat voor dezelfde arbeid en dezelfde grond- of pachtprijs. Een paar voorbeelden: 1 ha gras-klover kan per jaar tussen 8000 en 16.000 kg DS opbrengen en tussen 6400 en 14.400 kVEM. De eiwitopbrengst schommelt tussen 960 en 3520 kg eiwit/ha/jaar. Er zijn bedrijven

met 10.000 kg DS kuilmaïs en 9000 kVEM per jaar en er zijn bedrijven met 20.000 kg opbrengst en 20.000 kVEM. De eiwitopbrengst van snijmaïs gaat van 800 tot 1600 kg eiwit per ha per jaar. Wie efficiënter wil zijn inzake de voederwinning, is gebaat bij een bodemanalyse en een berekende bemesting. Een goede planning van de voederbehoeften en een daarop gebaseerde teeltplanning vormen de basis.

Arbeidsefficiëntie

Arbeid is een ander heikel punt. Het aantal uren gepresteerde arbeid voor bedrijven van dezelfde grootte verschilt

heel veel. Voor een bedrijf met 600 tot 700 geiten zien we bedrijven die met goed 4 uur arbeid toekomen en andere met 26,6 uur. De dagelijkse melktijd gaat van 1,5 tot 18 uur en het aantal uur voeren gaat van 0,3 tot 4,5 uur per dag. Als we dat omrekenen per geit, dan besteedt het ene bedrijf 0,42 minuten arbeid per geit en het andere 2,11 minuten. Of nog anders: het ene bedrijf werkt 17 minuten voor 100 kg melk en het andere 98 minuten. Het ene bedrijf melkt 61 kg per uur; het andere 357 kg per uur.

Er is dus zeker nog efficiëntiewinst te boeken. Aan ieder bedrijf om uit te zoeken welke hiervoor de beste ingrepen of de beste investeringen zijn. Deze kunnen te maken hebben met het melkproces of het voeren. Maar evengoed kan er aan gedacht worden om minder lammeren op te fokken door meer duurmelken. Dit vraagt een gerichte productie- en conditiemonitoring om precies te kunnen voeren op maat van het individu of van de groep. Heel nuttig is de monitoring om gezondheidsproblemen te voorkomen. Dat bespaart veel arbeid in zorg en curatieve behandeling van zieke geiten. Want iedereen weet dat een paar zieke dieren evenveel werk vragen als al de rest.

Lang volhouden

Een geitenhouder kan om verschillende redenen automatiseren. Hij kan investeren om te kunnen groeien zonder vreemde arbeid of om zijn bedrijf goed te kunnen monitoren met vreemde arbeid. Geiten houden is ook fysiek heel belastend en in dit perspectief zijn investeringen interessant om het als geitenhouder lang te kunnen volhouden zonder vreemde arbeid. Ten slotte kan je als geitenhouder investeren voor meer 'vrije tijd' en voor een hogere levenskwaliteit. ■

VERVOLGTRAJECT

Geitenhouders kunnen nog altijd deelnemen aan de bevraging over hun ervaringen en ideeën omtrent slimme systemen in de geitenhouderij (zie ook p. 26). Een veertigtal geitenboeren uit België en Nederland hebben reeds hun medewerking

verleend. Op basis van de voorkeuren van de geitenhouders zelf, zullen relevante thema's gekozen worden voor de vervolgsessies. Voor verdere informatie kan je terecht bij Jef Aernouts en Wim Govaerts via info@lactis.farm.

MELKGEITEN IN HET VIZIER

Hoe zit het met het welzijn van melkgeiten? Dat werd onderzocht in het project 'Ontwikkeling en toepassing van een instrument voor welzijnsevaluatie op biologische melkgeitenbedrijven'. Dit onderzoek leverde interessante kennis op voor heel de sector. Maar vooral, de geitenhouders leerden op een andere manier te kijken naar hun bedrijf. – *Luc Van Dijk*

Eind 2014 en begin 2015 werd op een zestiental biologische geitenbedrijven het welzijn van de geiten gemeten volgens een vooraf uitgewerkt protocol. Dit protocol werd opgesteld op basis van wetenschappelijke literatuur en bestaande welzijnsevaluatieprotocollen zoals het Welfare Quality-protocol voor melkvee. Het project werd uitgevoerd door projectleider Jo Vicca van Odisee Campus Waas en door Wim Govaerts van Adviesbureau Govaerts & co. Aan dit project werkten verder mee: Johan Devreese (Biobedrijfsnetwerk melkgeiten), Cynthia Verwer (Louis Bolk Instituut Nederland), Hilde Vervaecke en Ella Roelant (Odisee Campus Waas). "Het protocol dat we ontwikkelden beoogt het identificeren van stress inducerende

factoren voor melkgeiten en wil zo inzicht geven in het algemeen welzijn van melkgeiten", aldus Jo Vicca. "Ook economisch heeft de geitenhouder baat bij dierenwel-

.....
Als de geitenhouder zich goed in zijn vel voelt, gaat dit over op de geiten.
.....

zijn, want stress is nauw verbonden met productieparameters zoals groei en melkproductie. Het oorspronkelijke protocol leverde zeer veel informatie op, maar het nam per bedrijf tien uur in

beslag, zodat het niet routinematig kon worden uitgevoerd. We hebben het ingekort tot een viertal uur."

Welzijnsevaluatie bij (biologische) melkgeiten

Het 'lange' protocol bestond uit volgende onderdelen: een bevraging van de geitenhouder; een meting van het klimaat in de geiten- en lammerenstal; opmeten van de lig-, eet- en drinkruimte per geit; observatie van de geiten in groep en individuele observatie; onderzoek naar letsels, klauw-, poot- en lichaamsconditie; meten van de borstomtrek en scoren van de lichaamsbevuiling. Het 'ingekorte' protocol werd meer toegespitst op signalen van het dier zelf. De analyse van enkele omgevingsparameters zoals

huisvesting en klimaat werd behouden. De geitenhouder kreeg daarnaast een paar vragen over het management en over zijn arbeidsvregude.

Resultaten

Uit de analyse van de gegevens blijkt dat ook op grote biologische bedrijven voldaan is aan de norm van 1,5 m² oppervlakte per volwassen geit. Deze norm houdt geen rekening met het gewicht van de dieren. Dat betekent dat op bedrijven waar gefokt wordt op ruimere geiten, de dichtheid per m² zal toenemen. Daarbij werd vastgesteld dat, op grotere bedrijven en in stallen met een grotere dichtheid, de geiten zich agressiever gedragen. Maar grote bedrijven met expliciete aandacht voor welzijn kunnen deze bevinding weerleggen.

Gehoornde geiten nemen meer ligruimte in. De aanwezigheid van gehoornde geiten in een kudde betekent niet noodzakelijk een vermindering van het dierenwelzijn, ook niet als er in dezelfde potstal gehoornde en onthoornde dieren aanwezig zijn. Dit bleek uit de observatie van de gedragingen van de melkgeiten in groep: alle kuddes met een groot percentage gehoornde dieren scoorden goed qua welzijn. Voorwaarde is wel dat het management, bijvoorbeeld bij het opdrijven van de geiten richting melkstand, aangepast is aan gehoornde geiten. Er werden bepaalde problemen gezien (geiten in een te rijke conditie, ammoniakgeur, onvoldoende verlichting ...), maar die waren erg bedrijfsafhankelijk. Op een aantal bedrijven wordt te lang gewacht om de klauwen te bekappen. Deze hebben er baat bij een extra klauwkapbeurt in te lassen of te zoeken naar manieren om natuurlijke klauwslijtage te bevorderen. Geiten die een positief gedrag en positieve emoties tonen, maken dat de geitenhouder meer plezier heeft aan zijn job. En als de geitenhouder zich goed in zijn vel voelt, dan gaat dit over op de geiten die zich ook lekker voelen in de stal of op de weide en productiever worden.

Van monitoring naar actie

Dit welzijnsprotocol heeft enkele duidelijke resultaten naar voren gebracht die relevant zijn voor de geitensector in het algemeen. Even inspirerend was de ervaringsuitwisseling tussen de betrokken bedrijven. Jo Vicca: "De geitenhouders werden van bij het begin heel nauw betrokken bij dit project en hebben daar

zelf ook veel aan gehad voor hun eigen bedrijf. Een deel van de bedrijven werd economisch doorgelicht op basis van de analyse van de bedrijfseconomische boekhouding. Door hun medewerking aan dit protocol leerden de geitenhouders op een heel andere manier kijken naar hun bedrijf. Ze leerden zelf de sterktes en zwaktes van hun bedrijf kennen. Tijdens de groepsbesprekingen werden ook de resultaten van de welzijnsmonitoring

geformuleerd. Maar de analyses zijn zeer bruikbaar voor de geitenhouder. De relevantie van het project voor de geitenhouders zijn vooral de individuele gegevens die het protocol oplevert voor ieder bedrijf en de bespreking van de resultaten. De geitenhouder kan dan zelf beslissen welke investeringen eerst aan bod moeten komen. Daarnaast is er ook met de Vlaamse melkgeitenhouders goed gewerkt en vooruitgang geboekt door het

Als de geitenhouder zich goed voelt, dan voelen de geiten zich ook goed en dit geldt ook omgekeerd.

meegenomen. Ze keken naar nieuwe zaken die ook belangrijk zijn voor de goede gang van zaken. Zo werd de ammoniakproblematiek met succes aangepakt op een bedrijf, de manier van voederen gewijzigd, het klimaat in lammerstallen beter gemonitord, de radio stiller gezet ...” Omdat het welzijnsprotocol slechts op een zestiental bedrijven werd uitgevoerd en omdat alle bedrijven zo erg verschillend zijn, werden inzake dierenwelzijn geen algemeen geldende conclusies

jaar na jaar bespreken van de economische resultaten. Dit gaf meer inzicht in het eigen bedrijf en bedrijven konden zich spiegelen aan het bedrijf van hun collega's. Wim Govaerts concludeerde als volgt: "Zorg voor een bedrijf dat groot genoeg is, maar waarbij de interactie tussen boer en geit nog goed is, zodat de productiviteit hoog blijft en de boer graag geiten blijft melken." ■

LINTMETER-GEWICHTSMETER

Een praktische zijsprong van dit project is dat er een app en lintmeter ontwikkeld werden die de geitenhouders toelaten om vrij nauwkeurig het gewicht van de geiten te voorspellen op basis van de borstomtrek. Van een kleine 200 volwassen Saanengeiten werden de borstomtrek en het lichaamsgewicht gemeten. Er werd

een sterk verband tussen beide parameters gevonden. Geitenhouders die het gewicht van hun dieren kennen, kunnen de dosering van geneesmiddelen beter afstemmen en kunnen de rantsoenen beter finetunen. Dit is een welkome hulp voor de sector.

CONSTANT WERKEN, DAT IS WAT EEN GEIT VERKIEST

In Zaffelare baat Johan Van Waes een biologisch melkgeitenbedrijf uit met 800 geiten. Vorig jaar bouwde hij een nieuwe stal met een nieuwe 72 stands carrousel-buitenmelker. Deze nieuwe installatie zorgt voor veel arbeidsgemak en maakt een nog efficiënter management mogelijk. Dit bedrijf was ook een van de deelnemers aan het welzijnsprotocol. – *Luc Van Dijck*

Het is een prachtig landbouwbedrijf dat oprijst uit de velden van het Oost-Vlaamse Zaffelare. In 1999 is Johan Van Waes hier gestart met een zeventigtal geiten. Johan is getrouwd met Wendy Noet. Het echtpaar heeft drie kinderen: Lotte, Heike en Lars. Johan nam zijn eerste geiten over van Gino De Clercq, een van de pioniers van de productie van geitenkaas in Vlaanderen. Vandaag is het melkgeitenbedrijf gegroeid naar 800 geiten en 150 stuks jongvee. In 2006 was er al een uitbreiding naar 450 geiten. De melk wordt opgehaald door Organic Goat Milk.

Swift goat rotary

Samen met de nieuwe stal van 2016 kwam er ook een nieuwe melkinstallatie. Johan koos voor de 72 stands carrousel-buitenmelker van DairyMaster. "Dat is een heel geautomatiseerde melkinstallatie", zegt Johan. "Het melkstel zit in de vloer geklapt. De kleppen gaan automatisch open wanneer een geit de melkstand betreedt en het melkstel komt meteen in de juiste positie zodat het met één beweging snel kan worden aangehangen. Dat is niet alleen lichamelijk veel minder belastend, maar geeft ook enorm veel tijdwinst en het is veel aangenamer werken. De vloer van de melker kan in hoogte worden versteld voor de optimale positie van de melker. Om de 2,5 seconden kan ik een geit aanhangen. Ik win ook veel tijd omdat ik alle stellen automatisch in spoelstand of in melkpositie kan zetten. Het geautomatiseerde desinfecteren van de spenen na het melken is goed voor de hygiëne. In minder dan anderhalf uur zijn de 800 geiten gemolken én is heel de melkstal gekuist en gereinigd. Deze melkinstallatie was een van de grote innovaties en won een gouden medaille op Eurotier 2014." Nog een

.....

Voederen op dierniveau betekent meer melk.

.....

pluspunt is dat alle elektronica aan de binnenkant is geplaatst. Daarmee is de elektronica goed beschermd bij de reiniging en kan de carrousel qua diameter ook iets kleiner gebouwd worden.

Van 50 tot 300 gram

In de stal zitten de geiten in twee grote groepen: de jaarlingen en de oudere geiten. "Dat moet wel, want anders zouden de oudere geiten de jonge dieren

te veel verdringen." Alle dieren worden onthoofd. "Bij rangordegevechten kunnen ze elkaar dan niet kwetsen." De klauwen worden systematisch twee keer per jaar bekapt. De oudere geiten worden alle doorgemolken. Duurmelken is best interessant omdat er dan minder jongvee moet opgefokt worden. De opfok van één lam kost al snel 250 euro. Deze duurmelkers zijn het product van een jarenlange selectie waarbij met de meest persistente dieren werd verder gekweekt. Het basisrantsoen wordt met de voermengwagen gemixt en bestaat uit gras-klover (met soms een beetje maïs) en krachtvoer volgens een eigen formule (soja, gerst, tarwe, lupine, lijnschilfers ...). De samenstelling daarvan wordt aange-

JOHAN VAN WAES

Leeftijd: 40

Gemeente: Zaffelare

Specialiteit: melkgeitenbedrijf met 800 melkgeiten; nieuwe melkgeitenstal met 72 stands-melkcarrousel

De basisregels van een goed management zijn voor alle bedrijven gelijk.

past volgens noodzaak (ureum, mest, conditie...).

In de melkstand wordt krachtvoer verstrekt op dierniveau. Dat is mogelijk door de elektronische herkenning van de geiten via de chip in het oormerk van het linker oor. "Eigenlijk worden de geiten gemanaged in fictieve groepen zonder dat zij concreet in groepen moeten worden ingedeeld. Want werken met groepen zou voor een biologisch bedrijf met buitenloop maar moeilijk werken." In de melkstand krijgen de geiten om te beginnen 50 gram lokvoer. In een volgende fase kan er, volgens de lactatie, uit drie cilindres extra voer aangeleverd worden. De eerste doseert nog eens 50 gram; de tweede en de derde doseren 100 gram. Zo kan voor iedere melkbeurt het krachtvoer per 50 gram verstrekt worden met een maximum van 300 gram. Over twee melkbeurten gespreid krijgen de geiten dus minimaal 100 en maximaal 600 gram krachtvoer. "Omdat de geiten correct op dierniveau gevoerd worden, geven ze ook meer melk. De dieren zijn ook gelijk qua conditie dan vroeger."

Deze elektronische herkenning laat toe om de dieren automatisch te separeren bij het verlaten van de carrousel; dieren die verkocht zullen worden, dieren die drooggezet worden, dieren die gecontroleerd moeten worden ...

Dierenwelzijn en economie gaan hand in hand

Johan heeft meegewerkt aan het project rond dierenwelzijn dat in het vorig artikel werd beschreven. "Zo een onderzoek van de stal en de manier waarop je met de dieren omgaat, is zeker positief. Je leert dingen zien waar je anders geen of weinig aandacht aan geeft. Ik heb toen ook beslist om roterende borstels te plaatsen. Geiten die zich kunnen borstelen tegen de jeuk van bijvoorbeeld stukjes stro, zijn rustiger, herkauwen meer en kunnen meer energie steken in melk produceren. Zo zie je dat economie en dierenwelzijn samengaan."

Elementair

"Het moeilijkste op een biologisch melkgeitenbedrijf vind ik het goed uitbalanceren van het rantsoen op basis van gras-klover", aldus Johan. "Gangbare bedrijven hebben meer mogelijkheden om hun rantsoen bij te sturen. Biologische veebedrijven moeten ook veel preventiever werken, bijvoorbeeld tegen

1 De stal is goed geventileerd. Het dak van de stal is geïsoleerd. Door een nokverhoging tussen de carrousel en de eigenlijke stal is er een grote extra luchtinlaat die de natuurlijke ventilatie ten goede komt. 2 Water is kostbaar. Vooraan de stal is ondergronds een volledig circuit aangelegd om het water te hergebruiken. Het wordt gezuiverd door een lavaveld en een zandfilter. 3 Het basisrantsoen wordt met de voermengwagen gemixt en bestaat uit gras-klover (met soms een beetje mais) en krachtvoer volgens een eigen formule. 4 Een roterende geitenborstel reinigt de huid en geeft de geiten een huidmassage. 5 Nadat ze de eerste keer gelammerd hebben, worden de geiten doorgemolken. Zo kan bespaard worden op de opfok van lammeren.

wormbesmetting. Daarom pas ik stripbegrazing toe waarbij de dieren regelmatig nieuw vers gras krijgen. Maar de basis van een goed management is voor alle bedrijven gelijk. Voor mij zijn de drie volgende punten elementair. Zorg ervoor dat er altijd goed voer in de kribbe ligt. De geiten moeten constant kunnen vreten. Het voer mag nooit op zijn. De geiten zijn

dan ook veel rustiger. Strooi zeker iedere dag de potstallen in met vers stro. Dat werkt preventief tegen besmettingen en houdt de geiten proper. Dat is ook werk gespaard bij het melken. En niet te vergeten: werk constant. Doe dezelfde dingen op hetzelfde tijdstip. Daar voelen de geiten en de geitenhouder zich het best bij." ■